

فلسفه بعث پیامبر(ص)

مهمترین مسئله در زمینه معرفت شخصیت پیامبر اعظم، آشنایی با فلسفه مبعث پیامبر(ص) است؛ تنها تفاوت فلسفه خاتم الانبیاء(ص) با دیگر پیغمبران الهی این است که ایشان برنامه پیامبران گذشته را تکمیل کرد و به این جهت نبوت به ایشان ختم می‌شود.

مهمترین مسئله در زمینه معرفت شخصیت پیامبر اعظم، آشنایی با فلسفه مبعث پیامبر(ص) است؛ تنها تفاوت فلسفه خاتم الانبیاء(ص) با دیگر پیغمبران الهی این است که ایشان برنامه پیامبران گذشته را تکمیل کرد و به این جهت نبوت به ایشان ختم می‌شود.

حجت الاسلام میلاد بسحاق، مدرس حوزه و دانشگاه حجت الاسلام میلاد بسحاق، مدرس حوزه و دانشگاه در یادداشتی با موضوع فلسفه مبعث پیامبر اکرم(ص) نوشت: مبعث در اصطلاح اسلامی به روزی گفته می‌شود که پیامبر اکرم(ص) به پیامبری برانگیخته شد که این اتفاق در ۴۰ سالگی پیامبر(ص) در غار حراء واقع در کوه نور در نزدیکی شهر مکه اتفاق افتاد و سرآغاز دین اسلام بود.

طبق دیدگاه مشهور شیعه امامیه، این رویداد در روز ۲۷ رجب، ۱۳ سال قبل از هجرت پیامبر(ص) روی داده است، بعثت در فرهنگ قرآنی به معنای عامل برانگیختن و رسانیدن به مرحله ای خاص از تکامل است که در آن نوعی تحول وجود دارد، با این تفاسیر درمی یابیم که فرق بعثت و مبعث به این صورت است؛ بعثت به معنای برگزیدن فردی به پیامبری از سوی خدا و آغاز دوره نبوتش است.

مبعث به روزی گفته می‌شود که حضرت محمد(ص) به رسالت مبعوث شده است.

پس از شناخت پیامبر خدا، مهم‌ترین مسئله در زمینه معرفت شخصیت پیامبر اعظم، آشنایی با فلسفه مبعث پیامبر(ص) است؛ تنها تفاوت فلسفه خاتم الانبیاء(ص) با دیگر پیغمبران الهی این است که ایشان برنامه پیامبران گذشته را تکمیل کرد و به این جهت نبوت به ایشان ختم می‌شود.

با توجه به این نکته می‌توان فلسفه مبعث از نگاه قرآن را در دو عنوان دعوت به خدا و تکامل انسان که حاکی از یک واقعیت اند، خلاصه کرد.

فلسفه بعثت انبیا، تکامل انسان و پاسخگویی به نیازهای مادی و معنوی اوست و سایر اموری که در تبیین حکمت بعثت انبیای الهی در قرآن به آن‌ها اشاره شده؛ درواقع فروع اجابت دعوت خدا و جزئیات اجرای برنامه الهی تکامل انسان، از جانب انبیای الهی است.

اما فلسفه مبعث، در مورد کسانی که دعوت خدا و انبیای الهی را اجابت نکنند، اتمام حجت است.

خداوند، اهداف بلند و فایده‌های بی‌شماری را در ارسال پیام آوران برای شکوفا کردن بنیه علمی و عملی انسان در نظر گرفته است تا آنان را به ملاقات خدا یعنی بالاترین مقام ممکن ارتقا دهد.

از اهداف زیربنایی و بنیادین بعثت انبیاء فراخوانی مردم به پرستش خدای یگانه و دوری از طاغوت و مظاهر آن است، همان گونه که در آیه ۲۶ سوره مبارکه نحل می‌فرماید: «وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ؛ ما در هر امتی پیامبری برانگیختیم تا به آنان بگویند خدا را پرستید و از پرستش غیر خدا (طاغوت) خودداری کنید گروهی هدایت یافتند و گروه دیگر (از طریق عناد و لجاج) شایسته گمراهی و ضلالت شدند.»

تعلیم کتاب و آموزش حکمت

در بخشی از آیات، هدف از بعثت پیامبران، آموزش کتاب آسمانی و حکمت معرفی شده است، البته مقصود از کتاب، کتاب هر پیامبری است که با آن مبعوث شده است، مانند صحف نسبت به نوح و ابراهیم و تورات و انجیل نسبت به کلیم و

مسیح، و قرآن نسبت به پیامبر اسلام(ص)، مقصود از حکمت، آن دستورات حکیمانه است که ضامن سعادتهای انسان در دو جهان می شود؛ و برپایی عدل و قسط

در برخی از آیات و احادیث انگیزه بعثت پیامبران و فرو فرستادن کتاب های آسمانی، تحقق قسط در میان مردم بیان شده است؛ چنان که خداوند در این رابطه در آیه ۲۵ سوره مبارکه حدید می فرماید: «لَقَدْ أَرْسَلْنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ؛ ما پیامبران خود را با دلایل روشن فرستادیم و با آنان کتاب و میزان فرو فرستادیم تا مردم به قسط و عدل قیام کنند.»؛ نجات از تاریکی ها

رهایی از ظلمات و رسیدن به وادی نور، از اهداف بعثت است که در قرآن کریم در آیه یکم سوره مبارکه ابراهیم به آن تصریح شده است: «كُتِبَ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ يَا ذَا النُّورِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ؛ این کتاب را برای تو نازل کردیم تا مردم را از تاریکی ها به سوی روشنایی، به فرمان پروردگارشان در آوری، به سوی خداوند شکست ناپذیر و ستوده.»؛ تکامل عقل

یکی از مهم ترین هدف از آموزش و پرورش مردم به دست پیامبران، تکامل عقلانی بشر است، از این رو باید عقل و دانش هر پیامبری، از عقل و دانش امت وی بالاتر و برتر باشد، لذا پیامبر اسلام(ص) می فرماید: «هدف از بعثت، تکمیل عقول بشر است»، خداوند هیچ پیامبر و رسولی را جز بر تکمیل خرد، مبعوث نفرمود، و خرد او بالاتر از عقول امت وی است.؛ تعالی اخلاق

رشد و تعالی اخلاقی و آداب اجتماعی، یکی دیگر از اهداف بعثت به شمار می آید، پیامبر(ص) فرمود: «من برای تکمیل اصول و کرامت های اخلاقی مبعوث شدم»، در سایه این هدف متعالی سفارش و توصیه به رفتارهای اخلاقی از جمله احسان به پدر و مادر، ادای حق و وزن و پیمان، وفا به عهد و پیمان، دوری از شرک، برپاداری حق و عدالت و تقوا و پاکی شکل می گیرد.؛ داورى در اختلاف های مردم

مردم امتی یگانه بودند، پس خداوند پیامبران را نویدآور و بیم دهنده برانگیخت و با آن کتاب خویش را به حق فرو فرستاد تا میان مردم در آنچه با هم اختلاف می ورزند، داورى کند، آیه یاد شده حاوی دو نکته اساسی است، بشارت و انداز که هر دو از اهداف بعثت است چون تشویق و تنبیه، دو رکن عمده تربیت نفوس و تأمین کننده سعادت آن هاست و داورى به حق که براساس تعالیم کتاب های آسمانی، به ویژه قرآن حکیم است.؛ یادآورى نعمت ها

خدای سبحان در آیات متعددی، یادآورى نعمت های الهی را جزو دستورهای انبیاء قرار داده است؛ مانند آیه ۶۹ سوره مبارکه اعراف که می فرماید: «وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ؛ به یاد آورید زمانی را که خداوند، شما را بعد از قوم نوح، جانشینان آنان قرار داد و در خلقت، بر قوت شما افزود. پس، نعمت های خداوند را به یادآورید؛ باشد که رستگار شوید.»؛ آزادی انسان

بهترین ره آورد پیامبران، نشر حریت و ترویج آزادی، به ویژه آزادی فرهنگی است که ترقی جامعه در گرو آن است، مبعوث شدگان از سوی خداوند، بسان مدعیان دروغین نبوت و رسالت که هدف به زنجیر کشیدن توده های مردم و استثمار آن هاست، نیستند؛ آن ها نه تنها بندی بر آن ها نمی گذارند، بلکه بارها را از دوش آنان بر می دارند، و غل و زنجیرهایی را که بر دست و پا و گردنشان سنگینی می کرد، می شکنند.؛ یکنا